

3. Report for the research project 'Paternity leave: Impacts on male careers' [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.oru.se/PageFiles/4458/Tobias_2014_Mens_Parental_Leave_in_Sweden.pdf

УДК 331.152: 329

Гришина Ю. М., д.ю.н., професор,
Київський національний університет ім. Тараса Шевченка,
м. Київ, Україна

ТЕНДЕНЦІЯ СТИРАННЯ РОЗБІЖНОСТЕЙ ПРАВОВОГО СТАТУСУ РІЗНИХ КАТЕГОРІЙ ПРАЦІВНИКІВ В ТРУДОВОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

У сфері правового регулювання відносин, що складають предмет трудового права, проголошення визначеного Конституцією України курсу державотворення включає визнання тенденції стирання розбіжностей у правовому статусі працівників різних секторів економіки України, як державного, так і приватного. Про існування цієї тенденції неодноразово зазначалося науковцями.

Наприклад, С. О. Іванов вказує на існування в усьому світі тенденції до усунення розбіжностей між статусом службовців і робітників у трудовому праві. В Англії та у Франції, наводить приклад науковець, допускається укладення державними службовцями колективних договорів, а в Італії, Канаді, Швеції, Греції та інших країнах дозволені страйки державних службовців, що свідчить про розширення сфери дії трудового права і стирання границі між специфічними категоріями робітників у сторону розширення їх трудових прав. С. О. Іванов акцентує увагу, що розповсюдженням в 1918 – 1922 рр. дії Кодексу законів про працю на всіх осіб, що працюють за наймом, – як на робітників, так і на службовців, багато в чому стерши грань між ними, законодавець провів революційну зміну в області правового регулювання праці [1, с. 56-57].

З цього приводу М. Д. Бойко вказує, що «довготривалою тенденцією на Заході є зменшення диференціації трудового права, нівелювання його стандартів. Це стосується, наприклад, уніфікації норм, що регулюють найману працю в промисловості й у сільському господарстві, працівників приватних і державних (націоналізованих) підприємств. У більшості країн на працівників приватних і державних підприємств поширюються ті ж самі норми трудового права... Відбувається зближення правової регламентації праці робітників та службовців. У Швейцарії, наприклад, ця тенденція привела до того, що в зобов'язальному кодексі термін «робітники та службовці» в 1971 р. був замінений терміном «працівники». У Люксембурзі закон про трудовий договір 1989 р. зрівняв юридичний

статус робітників та службовців.» [2, с. 77-78].

Водночас, не зважаючи на поступове усунення розбіжностей, особливості правового регулювання праці не можуть зникнути зовсім, адже специфіка праці окремих категорій працівників недоцільна без особливого правового регулювання. Таким чином, вказує О. М. Курінний, «на практиці ми маємо справу з двома групами норм. З одного боку, діють норми загального характеру, що закріплюють принципові положення для всіх працівників без винятку і забезпечують єдність в регулюванні даної сфери. З іншого боку, існують норми, які враховують особливості праці різних категорій працівників. Ці відмінності можуть залежати від галузі народного господарства, умов праці, статі, віку працівників, географічного положення підприємства. До того ж, вони можуть залежати від статусу роботодавця, його організаційно-правової форми» [3, с. 22].

Відмінності регулювання правового статусу суб'єктів трудового права отримали в науці загальну назву – диференціація, яка покликана в основному забезпечити конкретизовану дію відносно працівників, зайнятих у не рівних виробничих, кліматичних і природних умовах, і здійснюють різні трудові функції, дозволяючи тим самим індивідуалізувати «рівну міру» стосовно нерівних суб'єктів [4, с. 139].

Одним з трудових прав, правове регулювання якого сьогодні характеризується диференціацією відносно працівників різних сфер праці, є право на об'єднання. З одного боку, згідно з ч. 1 ст. 13 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності», держава повинна забезпечувати реалізацію права громадян на об'єднання у професійні спілки та додержання прав та інтересів профспілок. При цьому державна влада, повинна утримуватися від втручання, здатного обмежити це право або перешкодити його законному здійсненню. Саме принцип заборони державного втручання, здатного обмежити право на свободу об'єднання чи перешкоджати його законному здійсненню, на думку Г. І. Чанишевої, віднесено до основних міжнародних принципів, що розкривають зміст права на свободу об'єднання [5, с. 93-94].

З іншого боку, на сьогодні право на об'єднання у професійні спілки відповідно до норм чинного законодавства України врегульоване так, що норми національного законодавства України містять вказівку на ряд категорій працівників, які обмежені щодо членства у цих організаціях. Таким чином, в рамках національної системи законодавства України констатуємо наявність норм-винятків щодо права на об'єднання у професійні спілки. Наявність вказаних норм-винятків означає, що практичне впровадження в Україні тенденції стирання розбіжностей у правовому статусі різних категорій працівників конкретно стосовно права на об'єднання у професійні спілки ускладнюється через вже існуюче втручання держави у реалізацію його в Україні у вигляді встановлення обмежень цього права.

Література

1. Иванов С. А. Трудовое право переходного периода : некоторые проблемы / С. А. Иванов // Государство и право. – 1994. – № 4. – С. 53-61.
2. Бойко М. Д. Порівняльне трудове право: навч. посіб. / М. Д. Бойко. – К.: Атіка, 2007. – 384 с.
3. Куренной А. М. Трудовое право: на пути к рынку / А. М. Куренной. – М.: «Дело Лтд», 1993. – 304 с.
4. Бегичев Б. К. Субъектная дифференциация правового регулирования в советском трудовом праве / Б. К. Бегичев // Сборник ученых трудов Свердловского юридического института: Ученые записки Свердловского юридического института. – Вып. 2. – Свердловск. – 1964. – 246 с. – С. 135-178.
5. Чанишева Г. Право на об'єднання як колективне трудове право / Г. І. Чанишева // Юридический вестник. – 2000. – № 3. – С. 89-95.

УДК 347.463

Довгуш М. П., здобувач
Київський національний університет ім. Тараса Шевченка,
м. Київ, Україна

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДОГОВОРУ ТРАНСПОРТНОГО ЕКСПЕДИРУВАННЯ

Історія розвитку транспортно-експедиційної діяльності нараховує більш ніж сто років. Слід відмітити, що інститут транспортної експедиції відомий багатьом розвинутим правовим системам світу. Світовий досвід дозволяє зробити висновок, що транспортно-експедиційне обслуговування є невід'ємним елементом сучасної інфраструктури транспорту, який дозволяє максимально ефективно організувати транспортний процес.

Зміст поняття транспортно-експедиційної діяльності, як і її зміст, зазнавав значні зміни по мірі розвитку ринку транспортних послуг. Зі збільшенням капіталовкладень у транспортні перевезення та створенням системи міжнародного партнерства роль експедитора трансформувалась у головну роль в системі доставки вантажів. Багатогранна та складна природа правовідносин, які виникають у рамках надання транспортно-експедиційних послуг, об'єктивно потребує формування відповідного національного, міжнародного законодавства та наукового дослідження. Слід погодитись з точкою зору Є. В. Вороніної, яка вказує, що, на жаль, існує стала тенденція для даної сфери діяльності, коли є недостатність правового регулювання та явний розрив між змістом правових норм і реально існуючими правовідносинами [6, с. 125].

Аналіз законодавства України дозволяє зробити висновок, що воно є на стадії свого розвитку. Одним з актуальних питань, які потребують вирішення, є визначення предмету договору транспортного